

Sygn. akt I ACz 1433/18

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Baran

Sędziowie: SA Grzegorz Krężolek /spr/ , SA Paweł Rygiel

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2018 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku Pełnomocnika Komitetu Wyborczego Wyborców J. M. Obywatelski K. – M. M. (1)

przy uczestnictwie M. M. (2)

o wydanie orzeczenia w trybie wyborczym

na skutek zażalenia wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26 października 2018 r.,

sygn. akt I Ns 41/18

Postanawia

1. Zmienić zaskarżone postanowienie nadając mu treść:

„I. zakazać uczestnikowi M. M. (2) rozpowszechniania nieprawdziwych informacji o rzekomym braku działań prezydenta miasta K. J. M., na rzecz poprawy jakości powietrza w K.;

II. nakazać uczestnikowi M. M. (2) sprostowanie nieprawdziwych informacji, w terminie nie późniejszym niż 48 godzin od dnia wydania postanowienia przez Sąd, poprzez opublikowanie na antenie telewizji (...), przed głównymi wydaniami odpowiednio (...) i (...), po blokach reklamowych, bezpośrednio poprzedzających emisję wyżej wymienionych programów, oświadczenia o następującej treści: „Nieprawdziwe są informacje podane przeze mnie w dniu 14 października 2018 r. podczas spotkania wyborczego komitetu wyborczego (...) w K. o braku działań prezydenta Miasta K. J. M. na rzecz poprawy jakości powietrza w K.. M. M. (2), Prezes Rady Ministrów” - poprzez jego odczytanie oraz jednoczesne wyświetlenie planszy z tekstem powyższego oświadczenia wypełniającym cały ekran;

III. nakazać uczestnikowi M. M. (2) sprostowanie nieprawdziwych informacji, w terminie nie późniejszym niż 48 godzin od dnia wydania przez Sąd postanowienia, przez złożenie oświadczenia na głównej stronie profilu F. Partii (...), w formacie nie mniejszym niż 30 % strony, zapisanego czarną czcionką T. wielkości nie mniejszej niż 14 pkt o treści: „ Nieprawdziwe są informacje podane przeze mnie w dniu 14 października 2018 r. podczas spotkania wyborczego komitetu wyborczego (...) w K. o braku działań prezydenta Miasta K. J. M. na rzecz poprawy jakości powietrza w K.. M. M. (2), Prezes Rady Ministrów”, przy czym oświadczenie winno zawierać wyłącznie wskazany tekst, bez żadnych wprowadzeń, dodatków, komentarzy, omówień czy odniesień oraz innych

zabiegów formalnych bądź treściowych, umniejszających lub zmieniających znaczenie, rangę i powagę oświadczenia;

IV. nakazać uczestnikowi M. M. (2) sprostowanie nieprawdziwych informacji, w terminie nie późniejszym niż 48 godzin od dnia wydania przez Sąd postanowienia, przez złożenie oświadczenia na pierwszej stronie papierowego wydania *Gazety (...)*, *Dziennika Polskiego*, *Gazety (...)* (w tym ostatnim przypadku w dodatku lokalnym) w formacie nie mniejszym niż 30 % strony zapisanego czarną czcionką T. wielkości nie mniejszej niż 14 pkt o treści: „Nieprawdziwe są informacje podane przeze mnie w dniu 14 października 2018 r. podczas spotkania wyborczego komitetu wyborczego (...) w K. o braku działań prezydenta Miasta K. J. M. na rzecz poprawy jakości powietrza w K.. M. M. (2), Prezes Rady Ministrów”, przy czym oświadczenie winno zawierać tylko wskazany tekst bez żadnych wprowadzeń, dodatków, komentarzy, omówień czy odniesień do innych zabiegów formalnych, technicznych czy redakcyjnych, umniejszających lub zmieniających znaczenie, rangę i powagę oświadczenia;

V. w pozostałym zakresie wnioszek oddalić;

VI. stwierdzić, iż każda ze stron ponosi koszty swojego udziału w sprawie.”

2. w pozostałej części zażalenie oddalić;

3. stwierdzić, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania zażaleniowego, związane ze swoim udziałem w sprawie.

SSA Grzegorz Krężolek	SSA Barbara Baran	SSA Paweł Rygiel
-----------------------	-------------------	------------------

Sygn. akt I ACz 1433/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 26 października 2018 r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek Pełnomocnika Komitetu Wyborczego Wyborców J. M. Obywatelski K. – M. M. (1) o zakazanie uczestnikowi M. M. (2) rozpowszechnia nieprawdziwych informacji oraz nakazania uczestnikowi sprostowania nieprawdziwych informacji, dotyczących rzekomego braku działań prezydenta miasta K. J. M. na rzecz poprawy jakości powietrza w K..

Sąd I instancji ustalił, że w dniu 14 października 2018 r. uczestnik M. M. (2), podczas publicznego spotkania wyborczego komitetu wyborczego (...) w K., transmitowanego przez dwie stacje telewizyjne ((...), (...)), omawiając problem jakości powietrza w K., wypowiedział się w następujący sposób: „tylko to przełamanie tej niemożności, która tu w K. panuje, która powoduje, że właśnie smog jest taką zmorą. Ja jadę tutaj do Państwa ze S., czy spod S. właściwie gdzie tam też to miasteczko przyczynia się właśnie do tego, że nasze powietrze jest nie takie jakie powinno i musimy pokazać w K. to co pokazaliśmy na poziomie rządu, że w ciągu dziewięciu miesięcy wdrożyliśmy rozporządzenie o jakości kotłowni, ustawę o jakości paliw i dzisiaj ruszyliśmy realnie już z pierwszym domem z ustawą izolacji termomodernizacji budynków mieszkalnych, domów jednorodzinnych w całej Polsce. A więc nasza kandydatka pani M. W. nie tylko mówi, ale też niesie ze sobą wielki ładunek wiarygodności i to co już zrealizowaliśmy i drodzy mieszkańcy K. z panią M. jako przyszłym prezydentem, z panią M. W., będziemy w stanie dużo szybciej niż ta niemoc, którą zresztą w wyroku z 22 lutego tego roku Trybunał Sprawiedliwości, a odnosił się w tym wyroku do lat 2008-15, określił jako brak polityki na rzecz czystego powietrza, czyli poprzednicy, w tym ci którzy rządzą tym miastem nie zrobili nic lub prawie nic. Pani M. W. ma już ze sobą wiele rozwiązań, które zmienią powietrze tego miasta. Nasze powietrze, (...) powietrze będzie bardziej czyste, my będziemy zdrowsi i w portfelach mieszkańców K. zostanie więcej

środków, ponieważ termomodernizacja spowoduje, że będzie mniejsza potrzeba na po prostu wydawanie pieniędzy na gaz, na węgiel, czy inne paliwo”.

Sąd wskazał także, że w poprzednich latach Prezydent Miasta K. i Rada Miasta K. podejmowały szereg działań adekwatnych do rangi problemu i prawidłowo ukierunkowanych, mających na celu osiągnięcie wymaganej jakości powietrza na terenie miasta i ograniczenie jego zanieczyszczenia pyłami zawieszonymi (PM10, PM2,5), benzo(a)pirenem (BaP), dwutlenkiem azotu (NO2). Prezydent Miasta K. występował ze stosownymi apelami do właściwych organów, postulatami, pismami, przygotowywał projekty uchwał, zawierał porozumienia.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał wniosek za nieuzasadniony.

W pierwszej kolejności wskazał, że sporna wypowiedź uczestnika M. M. (2) stanowiła formę agitacji wyborczej, co uzasadnia jej ocenę w świetle treści art. 111 § 1 ustawy Kodeks wyborczy. Przedmiotowy przepis chroni jednak kandydata jedynie przed nieprawdziwymi informacjami, a nie przed sądami i twierdzeniami o charakterze ocennym.

Analizując sporną wypowiedź uczestnika Sąd uznał, że stanowiła ona wyraz jego oceny nie podlegającej weryfikacji pod kątem prawdy i fałszu. Sformułowanie „... poprzednicy, w tym ci którzy rządzą tym miastem nie zrobili nic lub prawie nic ... (w kwestii jakości powietrza/walki ze smogiem ...)” ma charakter oceny, a nie stanowi stwierdzenia faktu. W wypowiedzi tej brak odniesienia do konkretnych wydarzeń, sprawdzonych informacji, danych liczbowych. Za to w wypowiedzi tej znajduje się subiektywna – krytyczna ocena dotycząca działań podejmowanych względnie niepodejmowanych w kwestii ochrony jakości powietrza w K. przez osoby rządzące miastem. Sąd podkreślił, że uczestnik nie kwestionuje wszelkich działań podejmowanych przez organy Gminy K. w kwestii poprawy jakości powietrza w mieście, wynikających z dołączonych do wniosku dokumentów, a jedynie ocenia, że w walce ze smogiem zrobiono zdecydowanie zbyt mało.

Od powyższego orzeczenia zażalenie złożył wnioskodawca, domagając się jego zmiany poprzez uwzględnienie wniosku w całości i obciążenie uczestnika kosztami postępowania.

Środek odwoławczy został oparty na zarzucie błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, a jego realizacji skarżący upatrywał w nietrafnej jego zdaniem ocenie Sądu, iż wypowiedź M. M. (2) na spotkaniu Komitetu Wyborczego (...) w K. w dniu 14 października 2018 r., iż „poprzednicy, w tym ci którzy rządzą tym miastem nie zrobili nic lub prawie nic”, jest wypowiedzią, której nie można zweryfikować w kategoriach prawdy i fałszu, a pozostaje ona jedynie oceną jej autora. Zdaniem skarżącego podlega ona tego rodzaju weryfikacji za pośrednictwem wskazanego kryterium.

W konsekwencji skarżący zarzucił także naruszenie prawa materialnego, a to art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2012 Kodeks wyborczy (Dz. U z 2018 r., poz. 754 ze zm.) poprzez niezastosowanie tej normy, w ustalonym przez Sąd Okręgowy stanie faktycznym.

Odpowiadając na zażalenie uczestnik wnosił o jego oddalenie jako pozbawionego usprawiedliwionych podstaw, koncentrując swoje stanowisko na interpretacji treści określeń „nic” lub „prawie nic”.

Rozpoznając zażalenie Sąd Apelacyjny rozważył:

Nie jest trafnym zarzut wnioskodawcy podnoszący błąd w ustaleniach faktycznych.

Okoliczności, które Sąd I instancji uczynił podstawą faktyczną skarżonego rozstrzygnięcia były pomiędzy stronami niesporne. To co podnosi skarżący w motywach środka odwoławczego stanowi polemikę nie z faktami ustalonymi w sprawie, ale z ich oceną prawną z punktu widzenia zastosowania art. 111 § 1 ustawy Kodeks wyborczy.

Natomiast zarzut naruszenia tego przepisu jest uzasadniony, prowadząc do zmiany zaskarżonego zażaleniem orzeczenia, w sposób w nim wskazany w sentencji rozstrzygnięcia Sądu II instancji.

Jak wskazano wyżej, okoliczności faktyczne będące podstawą rozstrzygnięcia nie są między stronami sporne.

I tak, poza sporem pozostaje treść wypowiedzi uczestnika podczas spotkania wyborczego w dniu 14 października 2018 r. Nie są także kwestionowane wszelkie twierdzenia wnioskodawcy co do działań podejmowanych przez J. M. jako Prezydenta Miasta K. oraz przez inne organy Gminy K. dla poprawy jakości powietrza w mieście. Sąd I instancji szczegółowo ich nie wymienił, a to z uwagi na bezsporność przedmiotowych faktów jak i to, że uznał za zbędne dokonywanie analizy podejmowanych działań ze względu na ocenę spornej wypowiedzi M. M. (2).

W tym stanie rzeczy przypomnieć jedynie należy, iż z dołączonych do wniosku dokumentów wynika, że organy Gminy K., w tym wnioskodawca podejmowały m.in. następujące działania, istotne z uwagi na przedmiot rozstrzygnięcia.

Prezydent Miasta K.:

- wystosował apele do:

Marszałka Województwa (...) o podjęcie przez Sejmik Województwa uchwały o zakazie stosowania paliw stałych na terenie miasta K.,

- do Ministra (...) w sprawie wprowadzenia norm jakości węgla wraz z systemami kontroli i certyfikacji,

- przesłał postulaty do Marszałka Senatu w sprawie poprawy jakości powietrza;

- uczestniczył w przygotowaniu projektów uchwał Rady Miasta w ramach programów niskiej emisji dla miasta K. 2011 i 2014 r., a Rada Miasta podjęła m. in. uchwały nr (...) z dnia 6 lipca 2011 r., w sprawie przyjęcia programu niskiej emisji dla miasta K. oraz uchwałę nr (...) z dnia 5 listopada 2014 r. w tym samym przedmiocie;

- brał udział w przygotowaniu uchwał dotyczących lokalnego programu osłonowego pomocy społecznej, a Rada Miasta podjęła uchwały nr (...) z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie lokalnego programu pomocy społecznej, w postaci lokalnego programu osłonowego dla osób, które podnoszą zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych oraz nr (...) z dnia 28 marca 2018 r., w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej na przeprowadzenie trwałej zmiany systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na system proekologiczny;

- był też stroną porozumień służących ograniczeniu emisji zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliw stałych, zawartych pomiędzy Województwem (...), Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Gminą Miejską K. i przedsiębiorstwami energetycznymi;

- realizował uchwały kierunkowe podjęte z inicjatywy Rady Miasta, zmierzające do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza na terenie miasta.

Najwyższa Izba Kontroli, jak wynika z przedłożonego do akt wystąpienia pokontrolnego, stwierdziła, że w okresie objętym kontrolą, tj. pomiędzy 1 stycznia 2014 r. i 30 czerwca 2017 r., Gmina Miejska K., podjęła adekwatne do rangi problemu działania naprawcze, mające na celu osiągnięcie wymaganej jakości powietrza na terenie miasta i ograniczenie jego zanieczyszczenia pyłami zawieszonymi PM10 i PM2,5, benzopirenem oraz dwutlenkiem azotu. Izba potwierdziła także, iż skala działań objętych kontrolą stwarza możliwość osiągnięcia przez Gminę Miasta K. założonych efektów ekologicznych, w końcowym roku realizacji programu naprawczego, przewidywanym dla Województwa (...) na 2023r..

Podkreślenia wymaga, że wymienione wyżej działania znane są przeciętnie interesującemu się życiem miasta i najbliższego otoczenia mieszkańca miasta K.

Wielokrotnie były one przedmiotem omówienia w lokalnych mediach. Problem smogu był też przedmiotem uwagi mediów ogólnopolskich, w których wskazywano na przykład K. oraz (...), jako tych miejsc, w których podejmowane są próby przeciwdziałania negatywnym zjawiskom zanieczyszczenia powietrza. W tym kontekście zwracano uwagę m.in. na próby wdrożenia programu wymiany pieców i zmiany sposobu spalania w gospodarstwach domowych.

Ta ostatnia konstatacja faktyczna nie wymaga dowodu – jest wynikiem wiedzy, której źródłem są powszechnie znane informacje ukazujące się od szeregu lat w mediach lokalnych i ogólnopolskich.

Należy podzielić pogląd Sądu Okręgowego, że wypowiedź uczestnika podlega ocenie w świetle treści art. 111 § 1 ustawy Kodeks wyborczy. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe, materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do Sądu Okręgowego wniosek o wydanie orzeczenia m.in. zakazu rozpowszechniania takich informacji, nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone oraz nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100.000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego. Zakaz rozpowszechniania nieprawdziwych informacji dotyczy wszelkich wypowiedzi i innych form prowadzonej agitacji wyborczej.

Z definicji agitacji wyborczej wskazanej w art. 105 § 1 Kodeksu wyborczego wynika, iż obejmuje ona publiczne nakłanianie lub zachęcanie do głosowania w określony sposób lub do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego - bez ograniczenia podmiotowego. Tym samym działaniem w ramach agitacji wyborczej jest działanie każdej osoby, które spełnia znamię publiczności działania, jest dokonywane w okresie prowadzonej kampanii wyborczej, dotyczy osoby kandydującej, pozostaje w związku z faktem kandydowania tej osoby i jest podejmowane z zamiarem wpływu na zachowania wyborców.

Sąd I instancji trafnie wskazuje, że ochroną objętą tym przepisem jest wyłącznie przeciwdziałanie nieprawdziwym informacjom. Tym samym ochrona ta nie dotyczy wypowiedzi o charakterze ocennym.

Wobec powyższego, przy bezsporności okoliczności faktycznych, rozstrzygnięcie sprawy zależne jest od oceny, czy sporna wypowiedź M. M. (2) odnosi się do faktów, czy ma formę opinii.

Nie można zgodzić się z poglądem Sądu Okręgowego, że o ocennym charakterze sformułowania użytego przez uczestnika, że w ramach działań dla poprawy jakości powietrza „poprzednicy, w tym ci którzy rządzą tym miastem nie zrobili nic lub prawie nic”, decydujące znaczenie ma to, iż w wypowiedzi tej brak jest odniesienia do konkretnych wydarzeń, sprawdzonych informacji czy danych liczbowych.

Pogląd taki sprowadza się bowiem do konstatacji, że każda wypowiedź o znacznym stopniu ogólności zawsze stanowiłaby opinię. Tym samym, w dyskursie publicznym wystarczające byłoby, aby określona nieprawdziwa informacja była wystarczająco ogólnikowa, by brak było podstaw do uznania, iż odnosi się ona do faktów. Tym samym powiedzenie o kimś, że jest „złodziejem”, „przestępcą” czy też „osobą chorą psychicznie”, bez skonkretyzowania zdarzeń o tym świadczących, musiałaby być kwalifikowana jako opinia, pomimo tego, że w określonym stanie faktycznym, wypowiedź taka byłaby weryfikowalna co do swej prawdziwości.

Istota problemu nie polega zatem na tym, czy dana wypowiedź zawiera dostateczny stopień konkretyzacji, lecz na tym, czy wypowiedź pozwala na jej weryfikację w świetle kryterium prawdy i fałszu, czy też nie, jak też - czy opisuje (przedstawia) ona zdarzenie, sytuację bądź właściwość lub stan, czy też zawiera wyłącznie ocenę.

Przypomnieć należy, że Wielkim słownikiem języka polskiego, że informacja dotyczy tego, co powiedziano lub napisano o kimś lub o czymś, także zakomunikowano coś. Odnosi się do faktów, a więc twierdzący przyznaje, że jest tak, jak zostało powiedziane. Fakty są wykładnikiem prawdziwości sądu. Odnoszą się zatem do zdarzeń lub sytuacji,

które zaistniały. W tym znaczeniu informacja winna dotyczyć czegoś, co rzeczywiście miało miejsce, a w związku z tym wypowiedź zawierająca informację jako odnosząca się do faktów, poddaje się ocenie według kryterium prawda/fałsz.

Z kolei opinia to przekonanie o czymś, pogląd na jakąś sprawę; ocena danego obiektu bądź sytuacji, wyrażana słowami. Ma charakter oceny. Jest to zatem wypowiedź o czymś lub o kimś dokonana w wyniku analizy; jest wyrażeniem poglądu – pozytywnego lub negatywnego - na podstawie przyjętych kryteriów.

Uwzględniając i odnosząc te generalne stwierdzenia do spornych fragmentów wypowiedzi uczestnika przyjąć należy, że sformułowanie, że ktoś „nie zrobił nic” w oczywisty sposób jest wypowiedzią co do faktu. Oznacza bowiem, że ktoś, w jakimś przedmiocie, nie podjął jakiegokolwiek działania, że był całkowicie bierny, że zaniechał działania.

Wątpliwości mogą pojawić się przy sformułowaniu „nie zrobił prawie nic”. Wypowiedź ta oznacza, że ktoś coś zrobił, ale tak niewiele, że nie ma to znaczenia, że jest to działanie pozorne, które zbliża do sytuacji, jakby nie zostało nic zrobione. Jest to przy tym określenie nieostre, które może rodzić wątpliwości co do tego, czy jest to informacja czy ocena.

Dla dokonania ostatecznej oceny wypowiedzi uczestnika niezbędne jest zatem odwołanie się do większego jej fragmentu i kontekstu, w jakim wypowiedziano sporne, wyżej wskazane słowa.

W pierwszym fragmencie wypowiedzi M. M. (2) odnosi się do przełamania niemożności, która panuje w K. i odwołuje się do działań rządu, które tę niemożność przełamują. W tej części wypowiedź ma charakter opinii. W tym kontekście uczestnik odwołuje się do problemu smogu i wskazuje na działania rządu (zatem odwołuje się do okoliczności faktycznych), związane z wdrożeniem rozporządzenia o jakości kotłów, ustawy o jakości paliw i ustawy dotyczącej termomodernizacji budynków mieszkalnych. Wypowiedź w tej części ma charakter agitacyjny za kandydatem M. W.. Następnie uczestnik, jako argument wskazujący na istnienie „niemożności” powołuje wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22 lutego, który miał wskazywać na dotychczasowy brak polityki na rzecz czystego powietrza. To ma uzasadnić tezę, że „poprzednicy, w tym ci którzy rządili tym miastem nie zrobili nic lub prawie nic”, by następnie wskazać, że „Pani M. W. ma już ze sobą wiele rozwiązań, które zmieniają powietrze tego miasta”.

Taki kontekst wypowiedzi w oczywisty sposób prowadzi do wniosku, iż uczestnik, agitując na rzecz oznaczonego kandydata, odwołuje się do okoliczności faktycznych mających uzasadniać tezę, że to dopiero rząd rozpoczął realne działania dla poprawy stanu powietrza, że to dopiero M. W. ma już na swoim koncie działania, które zmieniają powietrze miasta, a w przeciwieństwie do tego, dotychczas trwał stan niemożności, brak było polityki na rzecz czystego powietrza, ergo – władze Gminy K. nie zrobiły nic lub prawie nic. Tym samym opinią uczestnika było stwierdzenie, że to dopiero teraz rozpoczyna się realna walka ze smogiem. Zasadność tej opinii miała wynikać z faktu podjęcia aktualnie przez rząd, a także kandydatkę, określonych działań (w tym prawnych), w przeciwieństwie do stanu dotychczasowego tj. tego, że aktualnie rządzący miastem (władze Gminy K., a więc także J. M. jako Prezydent Miasta), „nie zrobili nic lub prawie nic”. Tym samym uczestnik opisał zjawisko i stwierdził, że dotychczas rządzący miastem nie podjęli jakichkolwiek działań, zaniechali ich podjęcia, a o ile coś zrobili to na tyle niewiele, że nie ma to znaczenia. W istocie zatem, nawet jeżeli coś zrobili, to tak jakby nic nie zrobili.

Z tej wypowiedzi w sposób logiczny wynika dalsza konstatacja, że istniała możliwość działania, a mimo tego działania tego zaniechano, w szczególności że można było zrobić o wiele więcej.

W tym miejscu należy zauważyć, że przytoczona wypowiedź uczestnika, odniesiona do całego jej kontekstu, nie zawiera wskazania na żadne okoliczności faktyczne, opisujące działania wnioskodawcy czy też Rady Miasta K., które miałyby służyć ograniczeniu szeroko rozumianego zjawiska smogu na terenie miasta. Nie można wobec tego stwierdzić w czym upatruje on podstaw do stwierdzenia, że wnioskodawca jako Prezydent Miasta w zakresie zwalczania tego zjawiska „nie zrobił prawie nic”.

Tej treści wypowiedź poddaje się, w ocenie Sądu II instancji, kontroli pod względem jej prawdziwości. Odnosi się do sytuacji, zjawiska weryfikowalnego przy użyciu kryterium prawda/fałsz. Z samego faktu, że określenie „prawie nic”

nie jest ostre nie wynika przecież, że nie ma możliwości kwalifikacji, czy podana informacja jest prawdziwa czy też nie. Podkreślenia wymaga, że uczestnik nie stwierdził, że można było zrobić więcej, że w tym warunkach ktoś zrobiłby więcej – co byłoby oceną. Stwierdził jednoznacznie, że nie zrobiono „nic lub prawie nic”.

Wskazać także należy, że w kontekście całej wypowiedzi stwierdzenie to wynikać ma z faktu, iż Trybunał Sprawiedliwości miał uznać, że dotychczas nie było polityki na rzecz czystego powietrza. Tym samym z powołanego faktu odnoszącego się do treści wyroku Trybunału wynikać ma domniemanie, że „poprzednicy, w tym ci którzy rządili tym miastem nie zrobili nic lub prawie nic”. Tym samym uczestnik nie formułuje opinii, tylko z jednego faktu wywodzi dalszy fakt, opisując pewien stan rzeczy.

W ramach oceny żądania ochronnego wnioskodawcy nie można tracić z pola widzenia i nie uwzględniać tego, iż stosowanie w dyskusji publicznej sformułowań uogólnionych utrudnia ich falsyfikację. Duży stopień ogólności wypowiedzi czyni wątpliwym możliwość wykazania fałszywości twierdzenia lub błędności hipotezy w procesie ich sprawdzania. Ogólna wypowiedź wieloznaczna i nieostra, nie odnosząca się do konkretów, przypisująca konkurentowi działania (czynienie lub zaniechanie) o negatywnym zabarwieniu, z natury rzeczy nie opiera się na żadnej prawdzie. Taki sposób wypowiedzi prowadzi do rozmycia granic pomiędzy dozwolonymi i niedozwolonymi racjami perswazyjnymi. Nie sposób uznać za dopuszczalne wykorzystywanie nadmiernego uogólnienia w dyskursie publicznym. Prowadzi bowiem do tego, że – w zależności od własnego interesu – uzasadnia się twierdzenia wątpliwe, przy równoczesnym utrudnieniu rzeczowej dyskusji ze stawianymi tezami i trudnościami w wykazywaniu nieprawdziwości podanej, ogólnej informacji.

Za naganne uznać należy korzystanie z tego rodzaju wypowiedzi jako uniemożliwiającej przeprowadzenie rzeczowej debaty. W szczególności, jeżeli korzystanie ze sformułowań uogólnionych połączone jest z następczą argumentacją, iż wypowiedź miała charakter jedynie opinii – co ma prowadzić do niemożności podjęcia obrony przez podmiot dotknięty tego rodzaju praktyką. W tym kontekście przypomnieć należy, że jakkolwiek agitacja wyborcza jest działalnością propagandową, przedsięwziętą w celu zjednywania wyborców dla poparcia określonych poglądów, idei i haseł głoszonych przez komitet wyborczy lub kandydata, to z tego nie wynika, że powinna i może opierać się na podawaniu informacji nieprawdziwych.

Art. 111 Kodeksu wyborczego służy zapewnieniu prawidłowego przebiegu kampanii wyborczej i procesu agitacyjnego. Chroni nie tylko kandydatów, lecz przede wszystkim wyborców, stanowiąc środek prowadzący do rzetelności wykorzystywanych informacji oraz rzetelności dyskusji o charakterze publicznym. Tym samym jako naruszające tego rodzaju wymagania należy uznać korzystanie ze sformułowań uogólnionych odnoszących się do zdarzeń i sytuacji (faktów), przy próbie – wobec ogólnej, nieostrej i niejasnej treści – kwalifikowania wypowiedzi jako opinii.

W tej sytuacji wskazać należy, że – w świetle niespornych faktów co do działań podjętych przez J. M. i władz Gminy K. dla poprawy jakości powietrza w mieście – wypowiedź uczestnika M. M. (4) zawiera informacje nieprawdziwe.

Nie budzi jakichkolwiek wątpliwości ocena, że wykazane przez wnioskodawcę fakty przeczą tezie, że władze miasta nie zrobiły w tym przedmiocie nic. Zakres podjętych działań oczywiście wskazuje na to, iż nie mogą być one kwalifikowane jako „prawie nic”.

Z przedłożonych dokumentów wynika, że czynności te dotyczyły nie tylko monitorowania władz państwowych czy Województwa (...) do podjęcia działań prawnych umożliwiających wdrożenie programu mającego prowadzić do poprawy jakości powietrza, ale miały także wymiar realny, jak wydatkowanie konkretnych kwot na wsparcie wymiany urządzeń grzewczych w gospodarstwach domowych, na takie, które zapewniają niższą emisję spalin.

Wobec tego żądanie wnioskodawcy jest usprawiedliwione tak co do zasady jak i co do zdecydowanej większości zakresu żądań ochronnych.

Sposób, w jaki postulowana ochrona została udzielona, uwzględnia nie tylko miejsce i sposób publikacji wypowiedzi uczestnika, ale także to, iż była ona szeroko komentowana w powszechnie dostępnych mediach, z wykorzystaniem jej całości bądź co najmniej jej fragmentów.

Nałożone na uczestnika obowiązki restytucyjne uwzględniają to, jak była ona upubliczniona.

Biorąc pod rozwagę, że Sąd udzielając ochrony z art. 111 Kodeksu wyborczego jest związany żądaniem, wniosek nie mógł zostać uwzględniony w zakresie obowiązku publikacji sprostowania o ile miałyby ono być dokonane za pośrednictwem dziennika (...).

Domagając się ochrony wnioskodawca uznawał, że jego publikacja w prasie codziennej będzie wystarczającą, jeżeli nastąpi na łamach tylko tytułów prasowych o zasięgu lokalnym, względnie w dodatku lokalnym - (...) - jednej z gazet ogólnopolskich. Wobec tego, że dziennik (...) takiego dodatku nie prowadzi, nakazywanie publikacji sprostowania, w jego wydaniu ogólnopolskim, byłoby nieuzasadnione.

Z podanych przyczyn Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt 1 sentencji postanowienia na podstawie z art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 111 § 2 ustawy Kodeks wyborczy, a w pozostałym zakresie oddalając żądanie w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 111 § 2 ustawy Kodeks wyborczy.

Postawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego była norma art. 520 § 1 k.p.c.

SSA Grzegorz Krężolek	SSA Barbara Baran	SSA Paweł Rygiel
-----------------------	-------------------	------------------